
Andraž ZIDAR
Dorset Senior Research Fellow in
Public International Law, British
Institute of International and
Comparative Law

Miha Pogačnik (ur.), Ana Petrič (ur.),
Petra Zagoričnik Marinič (ur.)
**Liber Amicorum in Honour of
Ernest Petrič: Challenges of
Contemporary International Law
and International Relations**
Evropska pravna fakulteta, Nova
Gorica 2011, str. 463, 70.00 EUR
(ISBN 978-961-6731-05-8)

Nedavno je slovensko in tuje družboslovje obogatila publikacija, ki ima med knjižnimi izdajami poseben pomen in smisel. Ob obeležitvi petinsedemdesetletnice uglednega slovenskega pravnika, diplomata, družboslovca in pedagoga dr. Ernesta Petriča je skupina uglednih avtorjev napisala eseje, v katerih se dotikajo tem, s katerimi se je v svoji karieri ukvarjal – in se še naprej dejavno ukvarja – profesor Petrič. Gre za vrst publikacije, ki je v Sloveniji znana predvsem v zgodovinopisju, in sicer za zbornik v počastitev jubileja uglednega posameznika. Običajno gre za markantno osebo, posameznika, ki je pustil močan pečat v znanosti neke skupnosti in ki je s svojo ustvarjalnostjo odstiral obzorja ter odpiral poti nadaljnjemu raziskovanju. Večina teh, ki so z njim delili usodo ali pa mu sledili po odstranih poteh, v njegovo čast ob visokem jubileju napiše prispevke, ki predstavljajo njihove najbolj žlahtne misli in dognanja. Takšen

svečani zbornik esejev zato predstavlja izraz pristnega prijateljstva oziroma Aristotelove *philie*. V tujini so ti zborniki znani pod imeni *Festschrift*, *Essays in Honour*, *Liber Amicorum*, *Mélanges offerts en l'honneur* in predstavljajo tradicionalen način obeležitve jubileja. Hkrati so ti zborniki izjemno cenjeni med raziskovalci, ker v njih avtorji na jasn način strnejo glavne misli svojih dolgoletnih raziskovanj. Posebno težo svečanemu zborniku dajo avtorji prispevkov, ki so osebe z velikim strokovnim in družbenim ugledom. Tako med avtorji zbornika v čast profesorju Petriču najdemo evropske in mednarodne sodnike, nekdanjega predsednika vlade, ministre, svetovno priznane akademike in profesorje, kar temu zborniku daje še posebno intelektualno težo.

Dr. Petrič je v svoji karieri opravljal odgovorne državniške funkcije. Že zelo zgodaj je prevzel funkcijo ministra za znanost in tehnologijo v liberalni Kavčičevi vladi, trenutno pa je dr. Petrič sodnik Ustavnega sodišča in tudi njegov predsednik. Obdobje 'prve' slovenske pomladi v 70. letih prejšnjega stoletja, ki z današnjega vidika predstavlja idealno (a neuresničljivo?) sintezo med liberalnimi in socialnimi vrednotami, v svojih prispevkih v zborniku predstavita Peter Jambrek in Dimitrij Rupel. Avtorja opisujeta družbena dogajanja, ki so vodila do preporoda v 80. letih, do vzpostavitve samostojne slovenske države in sprejema ustave neodvisne Slovenije. Péter Kovács je prispeval misli, ki so zanimive v kontekstu

članstva v Evropski uniji, in sicer o dialogu med ustavnimi vrednotami na evropski in nacionalni ravni. Osrednjo vlogo v tem procesu imajo evropska in nacionalna ustavna sodišča. Miha Pogačnik pa se je osredotočil na analizo arbitražnega sporazuma o meji s Hrvaško z vidika slovenskega ustavnega reda.

V praksi je bil dr. Petrič dejaven tudi kot državni sekretar na zunanjem ministrstvu in veleposlanik. Z vidika teorije je ta področja preučeval kot profesor in dekan Fakultete za družbene vede. Med eseji je nekaj pogledov na zgodovino slovenske diplomacije podal Andrej Rahten, ki se v prispevku osredotoča na diplomatsko in pravno delovanje Ivana Žolgerja na Pariški mirovni konferenci po prvi svetovni vojni. Bojko Bučar analizira slovensko-italijanske odnose skozi čas in ugotavlja, da bi morala Evropska unija vzpostaviti ustrezne mehanizme za reševanje dvostranskih odnosov med državami članicami. Po mnenju Wolfganga Schüssla so odnosi med Avstrijo in Slovenijo zelo dobri, kar bi se lahko nadgradilo s partnerstvom v Evropski Uniji. Anton Grizold obravnava varnostne dileme, ki so nastale s članstvom Slovenije v NATU, in poudarja, da je s to spremembo nacionalna varnostna doktrina postala kompleksnejša in zahtevna. Radovan Vukadinović pa se osredotoča na analizo ruskega vpliva v jugovzhodni Evropi. Analiza dvostranskih odnosov odkrije, da Rusija na prozahodno usmerjene države (Slovenija in Hrvaška) vpliva z gospodarskimi orodji, medtem ko na

tradicionalne zaveznice (Srbija in Črna Gora) izvaja tudi močan politični pritisk.

Proučevanje človekovih pravic in dosledno zavzemanje zanje je eno od osrednjih življenjskih vodil dr. Petriča. Kot raziskovalec je dal profesor Petrič pomemben in izviren prispevek k razvoju doktrin na področju pravice do samoodločbe in varstva manjšin. Nekaterim od teh tem se posvečajo tudi avtorji zbornika. Budsav Vukas oriše razvoj pravnega varstva manjšin od ustanovitve Društva narodov do sodobnega režima manjšinskega varstva. Pravici narodov do samoodločbe se posveti Vladimir Đuro Degan v prispevku o svetovalnem mnenju Meddržavnega sodišča glede razglasitve neodvisnosti Kosova. Vojin Dimitrijević obravnava pojem tranzicijske pravičnosti in predstavi mehanizme pravičnih komisij, kazenskopravnih ukrepov in lustracije. Lucius Cafilisch predstavi aktualno vprašanje varstva človekovih pravic v primeru izvajanja varnostnih operacij proti organiziranemu kriminalu na odprtem morju. Poglobljeno epistemološko razpravo o človekovih pravicah v kazenskem pravu je prispeval Boštjan M. Zupančič. Z logično dosledno razlago Zupančič utemelji, da kršitve človekovih pravic (npr. mučenje) v kontinentalnem sistemu izvirajo iz avtoritarnih temeljev sistema samega. V prispevku o humanizaciji mednarodnih odnosov Wolfgang Benedek predstavi razvoj pravil mednarodnega prava na področjih človekovega razvoja, varstva okolja, odgovornega vladanja, uporabe sile idr.

Mednarodno pravo je strokovno področje, ki mu je dr. Petrič posvetil največ pozornosti, najprej kot univerzitetni predavatelj in kasneje kot član Komisije za mednarodno pravo, ki ji je predsedoval leta 2010. V zborniku avtorji obravnavajo vsebinske sklope, kot so nasledstvo držav, objekti mednarodnega prava in razvoj mednarodnega prava v okviru OZN. V kontekstu nasledstvenih vprašanj Todor Džunov analizira delovanje sporazuma o nasledstvu po nekdanji SFRJ in ugotovi, da je dogovarjanje naslednic na mnogih področjih sporazuma neučinkovito. Gerhard Hafner podrobno obravnava nasledstvo držav glede mednarodnih pogodb, pri čemer njegova analiza nasledstva v primeru večstranskih pogodb ni najbolj prepričljiva. Vprašanja prevzema državljanstva v primeru razpada držav se je lotil Maurice Kamto, ki pride do sklepa, da državljani naslednic mnogokrat nimajo možnosti, da pridobijo državljanstvo zelene države naslednice, kar mnogokrat privede do njihovega izгона iz te države.

Na področju prava morja José Luis Jesus poudari pomen mednarodnega običajnega prava za delo Mednarodnega sodišča za pomorsko pravo, Helmut Türk pa predstavi razvijajočo se pristojnost tega sodišča za izdajo svetovalnih mnenj. V prispevku o Arktiki Donald McRae obravnava vprašanje pravnega režima za Arktiko, kjer se zaradi taljenja ledu odpirajo nove možnosti za transport

po morju in ekonomsko izkoriščanje morskega dna. Podobno Shinya Murase opozori na pomen varstva atmosfere in predlaga celovit pravni pristop k urejanju tega pomembnega segmenta našega planeta.

Alain Pellet, Amrith Rohan Perera in Stephen Vascianne predstavijo poglede na delovanje Komisije Združenih narodov za mednarodno pravo. Pellet poda smiselne predloge za izboljšanje dela komisije, Perera se osredotoči na tematiko imunitete visokih državnih predstavnikov pred kazensko jurisdikcijo in na zaščito oseb v primeru naravnih nesreč, Vascianne pa predstavi pretekle dosežke in sedanje načrte komisije. Ena od aktualnih tem v mednarodnih odnosih je tudi vladavina prava, ki jo obravnava Michael Wood. Prispevek sklene z ugotovitvijo, da je vladavina prava postala pomemben del razprav v mednarodnem pravu.

Zbornik esejev v čast visokega jubileja profesorja Petriča nedvomno predstavlja obogatitev doktrine na področju mednarodnega prava in mednarodnih odnosov. Ker je večina esejev napisana v tujih jezikih – pretežno v angleščini – bo imela knjiga velik odmev tudi v tujih strokovnih krogih. Predvsem pa ta knjiga opozarja na izjemne kakovosti profesorja Petriča, ki naj bodo vodilo tudi mlajšim generacijam pri njihovem delu: odprtost za ideje, ustvarjalnost, doslednost, načelnost, etičnost in humanost.